

etè ponderabam esse ad legis, vel statuti intelligentiam ad-
vertitur in Firmano successionis 14. Martii 1664. §. fin. co-
ram Bevilacqua, de qua causa habetur actum sub tit. de suc-
cessione.

Aque in ordine ad reliquam hereditatem paternam, &
maternam, quamvis in dotem continutam, fatis etiam ob-
stante videbantur, tam licentia tradita per patrem mulieri, &
quam etiam ejus præferatio in ipsa aposta dotali, licet ita
confideratione non percuteret libr. 20. m. quas idem pater sine
facultate pro parte prælegavit, istam verò faculatem
gratificandi magis filios unius quam alterius matrimonii in
proposito attendendam esse habetur apud Marin. refol. 273.
lib. 1.

Ponderabam, quod si daremus filios non esse à hausto vo-
catos ex propria, sed tanquam heredes matris, à
qua proinde gravari possent, sequeretur quod melius esset
conditio viri in lucro, quam filiorum primi matrimonii
confideratione non percuteret, sed tamen scilicet in ceterum terminis,
& modis sub quibus receperat, sed prætentebant actores
Statutum predictum non suffragari iupet non loquens de
isto cau, quo per ipsum virum superflitem restituere faci-
enda esset, id est tanquam in cau omisso intrare deberet
dispositio juris communis ex recepta distinctione, quod in
Statutis iupet edictis, & à jure exorbitantibus, non datur
extensio de cale ad calum, sed tantum dispositio, quantum
in eis expressè legitur, ex deduc. per Gabr. con. 18. numer. 48.
& seq. Rot. deci. 43. num. 2. cum seq. 175. num. 26. cum seq.
7. rec. & in aliis per scripten in oppositum super hoc gen-
erali recipiuntur axioma cumulatis.

Contrarium, cum sensu etiam veritatis, dicebam omni-
nium probabilitus esse, atque i a credo quod dictum fuit
re, dum amplius de causa tractatum non audiui, ut veri-
militer in ea opposito cum recurru ad Signaturam sequen-
tum esset, quoniam licet dictum axioma non extenden-
dit statutus de cau ad catus regulariter sit verum, etiam con-
currente identitate rationis, attamen id procedit, ubi in co-
dem statuto expressa non est ratio, quia si magis cau omisso
conveniat, tunc certum videret intrare extensionem que
potius dictum comprehendit, feal melius enucleare alterius
cau, qui sub eadem ratione latet, proindeque ratio per statu-
tum expressa utpote principaliiter in statutum intendente
habita, præponenda est verbis, eodem modo, quo anima
præponitur corpori, ut bene & ceteris allegat. Alderan. Ma-
cardi de Statu. interpret. conl. 4. numer. 167. ubi numer. 201.
fortius id procedere firmat, ubi alia ex stricta intelligentia
& impedita extensione, seu comprehensione, aliquid irratio-
nable refutaret; quodque etiam in statutis, ubi habet ex-
pressam rationem, debet extensio tanquam species compre-
hensionis, habetur in Reatinā successionis 15. Febr. 1658.
coram Cœlo inter suas decis. 248. ac seq. sub tit. de success.
ubi frequentius quam alibi habetur tractata materia statuto-
rum præcipue in Fanem successionis.

S U M M A R I U M .

1. De statuto Maceratensi super dotis restituzione.
2. Quando intret equitas super dilatione danda, vel den-
ganda in dotis restituzione.
3. Statutum concedens heredibus viri dilationem ad res-
titudinem dotem, an sufficiat in ipsi viro, de quo non lo-
quitur.
4. Quando detur statuti extenso, seu intensio.

D I S C . C IX .

U Xorem duxit Ferdinandus Elisabetham Perusinam
cum doce fecit. 1500. in diversis terminis, & pagis
promissa, & recipiebat soluta, sibc conventionis restitu-
tio ad formam statuti Maceratensis, quod l. 2. rubr. 31. tres
causū ad propotum confidat; Primum, ubi viro defun-
cto per eum extraneos heredes ipsi mulieri dos restituenda
est; alterum ubi eidem mulieri restitutio facienda est per
heredes, qui sint etiam filii; & tertium, ubi per heredes
extraneos dicta restitutio fieri debet non ipsi mulieri, sed al-
teri persona, puta donanti, vel ejusdem mulieris heredi-
bus; in primo enim cau, se conformando cum iure com-
muni disponit flabili, & alia consuetudinaria specie, statim
quod non exprimit, clare probari observabim ex illi verbis, Si
vero alterius restitutio fieri debet, heredes mariti cedat ter-
minis restitutio quibus recuperantur, &c. observando illud ver-
bum recuperantur, non verificabile in heredibus, qui soluto ma-
trimonio dorem adhuc inexactam non exigit, nec re-
cipiant, unde confar virum, neque heredes confundi, aque
pro uno, & eodem capi, postquam quia rigor super stricta in-
telligentia procedit in correctoriis, & odiosis, non autem in
favorabilibus, ac rationem, vel aquitatem habentibus, ut in
presenti, ob aequalitatem servandam, ex deduc. in d. deci.
441. cor. Rojas.

JANUEN. FRUCTUM.

Responsum pro veritate extra Curiam suppremis-
ta nominibus.

Facto legato certa pecuniarum summae in causam
legitima filie, vel nepri pro dote, & pro quando
maritabitur, an interim donec nuptia sequantur,
debeantur fructus, seu usurae,

SUM-

S U M M A R I U M .

1. Causa controversie.
2. De legato per dote an dictetur purum, vel conditionale,
& an tempus matrimonii adjectum sit substantia, vel
executioni.
3. Derequisitis ad interesse lucri cessantis.
4. Durante dilatione expressa non debentur usura etiam
aliam licet, & ab que mora debita.
5. De fructibus legitime.
6. Quando, & quomodo debeantur usura ex legato pecuniae
pro dote succedente loco legitima.

D I S C . C X .

1 P Etrus testator Livia ex filio nepti in testamento, pro le-
gitima, ac actu co, quod ex hereditate avia paterna
prætendere posset, reliquit cut, seu perias 50.m. praftandas
de tempore nuptiarum, necnon domum aliaque bona fide
comifiso, quod deinde in codicillis admittit, quatenus
eam mori contiget post pupillarem atatem, mandando ex dicta legitima fructibus a. Livia alimenta praefari,
unde ortum est dubium, an pro dictis scitis, seu perias
50. m. Livia petere posset fructus, seu interclusa à die
mortis testatoris usque ad tempus nuptiarum, quando testator
legatum praefati in mandavit; atque deloper pro veritate
confutus respondit ut sequitur.

Super hujusmodi legatis, que pro dotibus, & ad nuptia-
rum tempus fitibus, vel neptibus fieri solent, intrat quæstio,
an illa sit pura, vel conditionale, & an tempus nuptiarum
adjectum sit substantia legati, vel potius executione praefactionis,
ad effectum caducationis, & alias, ad quos effec-
tus attendi solent, an legatum succedit necne loco legitime,
ut primo cau censeatur purum, secundo autem conditio-
nale, nisi facti circumstancia, vel conjectura diversam sua-
stantiam testatoris voluntatem, ex latè in materia deducit, per
Merl. 1. contr. 43. Mantic. de tacit. l. 11. rit. 22. Boss. de doi-
c. 7. ex n. 91. cum seq. Font. de p. clav. 6. glo. 2. p. 1. Giovag.
cor. 41. & 42. l. 1. Rota in Bonon. legati 28. Junii 1652. cor.
Verosp. dec. 29. p. 11. rec. atque ad hunc effectum attenditur
qualitas legitime, in cuius cau legatum factum sit.

Verum ad effectum fructuum, sive usuram, ista inspe-
cio non cadit, quoniam pecunia de sua natura sterili non
parit fructus, neque apta est producere actiones, nisi
quoties concurrent requista ad interesse lucri cessantis, vel
damni emergentes, ad deduc. per Caſt. in l. 3. ff. de eo quod
certo loco, & de quibus Menochi de arbitr. caſa 119. Malc.
de probat. concl. 933. Vifont. in concl. verbo interesse, Car-
leval. de judic. 2. lib. 1. disputas. 8. section. 1. 2. & 6. Cattilli-
ton. 2. controver. 1. Hodier. controver. 1. 2. Adder. ad Buratt. dec.
767. Rot. dec. 29. post Merl. de pign. Leotard. de usur. q. 7. q. 8.
Ex parte in sua materia sub tit. de usur. atque inter haec requisita
illud est principale ac precipuum more, sine qua falem ir-
regulari atque a jure subinelle nullo modo interesse dari
potest, unde cum in isto cau heres nullatenus de mora re-
dargui posset ob dilationem sibi a testatore datum, non vi-
deatur agi posse de interesse.

Adeoque verum est, ut aegrediente dilatione non possit tra-
ctari de interesse, secululis, quod etiam in causis more ir-
regulari, sive in aliis, in quibus abque formalis mōra fruc-
tus five usura debentur, ut contingat in usuris dotalibus
debitis viro in compensationem onerum matrimonii, iuxta
terminos text. in c. salubriter, de usur. five in usuris recom-
penſatibus debitis per emptorem venditorum rati fructuere
restorationem fructuum, quos percepit venditor, qui
re & pretio careat, juxta terminos tex. in l. curab. C. de alt.
emp. & que usurarias species moram non possulant; at-
tamen si expresa dilatio accedit, adhuc ille non conveniat
non debentur, ut de usuris dotalibus Abb. in c. salubriter,
& ceteri per Surd. de alim. q. 42. n. 50. Greg. deci. 204. n. 25. Et
de aliis recompensatibus debitis venditorum, Leotard. de usuris
q. 9. 27. n. 31. & seqq. ubi ceteri, quia dilatio est pars pretii.

5 Neque obstat quod legitima fructus debeantur ipso ju-
re statim sequendo obitum parentis abque alia interpolatione
ex mōra irregulari, Franch. & Adlen. deci. 12. & 13. Surd.
dec. 15. Merlin. delegit. lib. 2. tit. 1. q. 1. n. 1. 11. &
seqq. Buratt. & Adlen. deci. 165. quia id procedit in
ea legitima quota, & portione, que juri ministerio de-
betur ex omnibus bonis hereditatis, quatenus sint fructu-
fera, & pro ea ratas fructus, quos ipsa bona producent,
quia tales fructus non sunt interclusa, neque usura conse-
quenda jure creditoris, sed sunt illi fructus, quos jure do-
cendi agenti ad idem contra heredes viri pro usuria
affigendis.

Card. de Luca, Lib. VI.

minii filii ex ea bonorum rata perceperisset, si statim sibi
tradita esset, secus autem ubi hereditas constituit in pecu-
nia, vel alibi bonis & effectibus infructiferis, ut per Orthob.
dec. 81. num. 5. & seq. in Avenion. pecuniaria 10. Decem-
bris 1646. & 5. Aprilis 1647. cor. Verosp. quarum prima p. 6
dec. 39. p. 10. rec. Melevit. bonorum 10. Maii 1652. Melito
dec. 248. p. 11. rec. & in aliis, & est conclusio verissima, quia
cessat dicta ratio subrogationis interfructuorum loco fruc-
tuum, quos vere bona hereditaria produxerint, ut in pro-
posito vita militie haberint sub tit. de fund. disc. 108.

Ceterum in hoc puncto, deciso pendere videtur ex fa-
cto, in quo inspicienda est qualitas bonorum hereditario-
rum, ex quibus huic nepti legitima debita erat, an se effent
de suu natura fructuera, vel portis in toto, seu in parte con-
fisterent in pecunias, & mobilibus aliisque bonis infructife-
ris, cum ad istam proportionem, & naturam fructus legiti-
time regulerent.

Item dixi inspicendam esse patrimonii quantitatam, an
se. est talis, quod dicta summa petiarum 50.m. ac valor alio-
rum bonorum relictorum adequaret, vel satis notabiliter
excederet, si enim excederet, tunc probabilius dicit
dilectionem esse partem pretii, quod sc. testator maiorem sum-
mam sub dicta dilatione reliquerit in compensationem fruc-
tuum medi temporis, eo modo quo utilitas non debens
de ex dilato preto re vendita habentur, cum similibus.

Sed si summa reliqua adequaret, tunc intrat regula de
praftandis fructibus ad normam, & proportionem bono-
rum supra, & ad illam rationem, quam ipsorum bonorum
fructus important, quamvis patet, vel avus loco portionis
bonorum pecuniam pro legitima reliquerit, quia
text. in l. curab. C. de alt. emp., fructus recompenſativi
debetur, ut in puncto legati solis loco legitime reliqui in
pecunia ad hunc effectum firmatus per Rot. in d. Avenion.
pecuniaria 10. Decembris 1646. & 5. Aprilis 1647. cor. Ve-
rosp. & in Melevit. Viridarii 2. Maii 1652. cor. Peuting. &
sic deciso pendebat ex facti qualitate, & circumstantia, cum non constaret testatore juris dispositionem voluisse
alterare.

A N N O T . A D D I S C . C X .
cum seq. ad Disc. CXXIV.

A Gitar in his discutibus de fructibus, vel usuris dotali-
bus, de quibus supra, disc. 3. & infra latius, disc. 1. 60. &
161. & in hoc titul. disc. 196. cum plac. seq. In cau antem de
quo dicit. 1. deci. pro actore que sunt impresa deci. 35.
& 36. p. 15. recent. fuerunt poſta ex fundatis contentis
in hoc disc. revocata cum resolutione ad favorem reorum
sub diebus 4. Junii 1670. & 26. Januarii 1671. coram Emerix.
& fortè allas, atque in hoc statu causa per notable tempus.
silet, itaque posteriores resolutiones pro causa qualitate,
& ex facti circumstantiis probabiles videntur.

BONONIEN. FRUCTUM DOTIS
INTER LUCRETIAM ACCURSIAM
DE BOLOGNETTIS.
Et eius Filios.

Responsum pro veritate.

De fructibus, seu usuris dotalibus per mulierem so-
lito matrimonio, pro retardata dotis restitutio-
ne à viri heredibus prætensis.

Et an percipiens fructus, vel alimenta ex bonis
viris in eius domo, teneatur perceptum imputare
in fortē.

S U M M A R I U M .

1. Causa controversie.
2. De agentibus de fructibus dotalibus mulieri vidue soli-
to matrimonio.
3. Excusatio Advocatorum Curia Romana, si articulos
non disputant.
4. Disputantur plures causas circa fructus, seu usuras dota-
les pof. foliū matrimoniū.
5. Viro non debentur etiam si matrimoniū reliquia super-
ficiat.
6. De muliere solito matrimonio petente hos fructus ad-
versus dotantes.
7. De eadem agente ad idem contra heredes viri pro usuria
affigendis.

- 8 De ratione salvante statutum Urbs, & similia statuta circa hos fructus.
 9 De Statuto Bonon. & quando dicatur adesse interpellatio.
 10 An in proposito suffragetur dispositio tex. in l. in rebus.
 11 De usuris per mulierem; iam perceptis, & consumptis, & quid de alimenis.
 12 Quid de muliere ipsorum heredum tutrice, vel curatrix.

DISC. CXI.

Contracto matrimonio inter Lucretiam, & Antonium cum dote, partim in fundis, partim verò in mobilibus estimatis, ac nominibus debitorum, eoque per mortem Antonii dissoluto, cum Lucretia, communium filiorum tutela sufficiet, per plures annos, donec ad fecunda vota pertransit, cum eidem filiis convivendo domi alimenta sufficerit, placuit Rot. Bonon. occasione residui doris in pecunia per dictos Antonii filios matris restituendi, decernere quod post annum iudicium mulieris nulli fructus deberentur, quodque percepti, five etiam sub nomine alimentorum prestiti imputandi sint in fortē, vel quod expente pro eius alimentis erogata non sint in rationibus admittendis, quare desuper per veritatem confutus, an hujus decisionis fundamenta subfisterent, respondi ut sequitur.

Adeo frequenter ac varie punctus hic per nosferentes tractatus fuit, ut iustè dici valeat materia prima de magis intricatis quas habemus, itaut dicti quidem, & editi, sed omnino oslosi Jurisconsulti labor necessarius videatur, pro singulis scribentibus opinione examinandis, eisq[ue] juxta facti varietatem concordantis, ac materia dilucidanda; qui autem cupit ingentem numerum de illa tractantum gulari, summo labore, ac eruditione, licet non multa stylis felicitate, congeulm habebit apud Castill. in tract. de alim. alijs 8. tom. controver. cap. 49. ex num. 13. ubi deducuntur Amat. var. resol. cap. 49. Surd. de alim. rit. 1. qu. 45. & consil. 194. Giuria ad confut. Messan. Barbo. Hemerofilia, & alii, qui plene calamo questione tractare, ac Doctores pro utraque cumulate professi sunt, non potuit autem author allegare Leotardum in tract. de fur. q. 30. & Giballini. cod. tract. par. 2. l. 4. cap. 5. art. 26. Boss. de art. cap. 20. ex num. 77. cum seqq. cum litorum opera forsan post ejus labores tibi prodierint, quod etiam aliquibus Rotae decisionis congruit.

3 Meum non est hoc opus aggregari, quia nec eruditio patitur, neque frequenter sunt occupationes concedentes indulgendum enim est Romana Curia Advocatis, si juris questiones excusor more non disputant, sed conclusio juxta receptas opiniones discurrunt, quoniam semper curvae possunt quamvis habentia confirmatione Papæ qui non potest usurpi dispensare, & nihilominus quidquid adversus eorum validitatem teneant plenè Castill. dicto cap. 49. numer. 36. & alii per eum relati, ubique praeferuntur in Rota, & Curia Romana passim recepta est contraire, unde non videtur, quoniam differentia constitutis debet inter potestatem iuris civilis, ac iutorum particularium Statutum.

Nisi, atque a tempore post illud disolutum restraininge discutimus; Primus casus est in vro petente fructus a doto promissore soluto matrimonio, & tunc licet plerique distinguere soleant, an matrimonii reliqua (quales sibi dicuntur) superfluerint, sive quod illi extantibus, adhuc vigat eadem ratio text. in c. Salubriter destr. ut pateretur deducit, hinc inde per Boss. d. c. 20. num. 79. cum seq. Contraria tamen opinio est magis recepta, & per Rotam Romanam praefertim omnino approbata, ex latè deductis in Romanis fructuum dotoz cotam Coccino impress. post Fenzon. ad Statuta Urbis det. 91. & repetit. dec. 607. p. 4. recent. tom. 3. cum qua reputatae magistrali iuste alias pertransit, praefertim decr. 5. & hanc subfistulem Leotar. q. 30. num. 1. Superfluum tamen est de hoc agere, cum non solum in calo, insinuantur tamen ad ostendendum, dictam decisionem Coccini 607. par. 4. recent. tom. 3. in qua prædicta Rota Bononiensis deciso præcipuum resolutionis fundamentum constitueret videtur, non percurreat sicutum de quo agitur, sed terminos diversos, cum nimis longa rationis diversitas militet inter virum, & ipsammet mulierem, pro cuius alimentis dōs ex iuris genitum, vel civili ordinatione inducta est.

Verum quoniam haec magnam habeant probabilitatem, atque mihi vera videantur, dūtissimum tamen provincianis assumeret, qui vellet id in foro sublinere, praefertim in Curia Romana, in qua cœstante Statuto, vel requisitus generalibus Castris, cuiilibet privato creditori ratione luci cœstantis, vel damni emergentis proficis, five duobus requisitis particularibus dotis mulieris virtus restituenda, i.e. interpellatio, & inopie, istum pundum assumens videbatur contra itum calcitrare, cum contrarium per-

petuò Rota senferit, ut constat apud Mantic. dec. 53. & 171. dec. 153. p. 4. recen. 10. 2. Penia 2206. & 2237. & in aliis, ac etiam apud exterius frequentiori calculo receptum ex deducit per Surd. de alim. q. 45. & consil. 144. Hodie ad eundem decr. 240. Amat. d. res. 49. num. 84. Capyc. Latr. decr. 97. Castill. d. 49. nisi ratio danni emergentis urgat, quia nempe mulier pro le alenda sive alienum contraxerit, ac quod aliis dōm dīspare, ac indorata manere cogatur, quod etiam admittit idem rigorosissimus Castill. dict. cap. 49. num. 38. & seq. atque admittit eadem Rota Bononiensis deciso, itaut isto calo neque speciali interpretatio requita videtur, sive quod dos de sui natura mulieris alimenti est definita.

Et quidem, ubi mulier ad decutorum fructuum consequitionem agit, itaut cessante dicta ratione danni de lucre portius contendere dicatur, tunc tolerabilis videtur dicta magis rigorosa opinio, catenus tamen meo iudicio admittenda, quia est magis communis, & recepta, cum de cetero ratio probabilitate usura, in qua fundatur, verò subfistule non videatur ex superiori dictis, & hac opinione posita, non suffragatur in calo, de quo agit statutum Bonon. videat usuras aduersus viri heredes decernentes, quod in specie canonizatum habemus per Rot. d. decr. 153. p. 4. rec. tom. 2. dum supponitur decere duo requisita, interpellationis, & inopie, quae à flatore desiderantur.

Alter autem calo, quoties sc. mulier non agit, nec petit, sed folium excipiendio se tucket aduersus fructuum jam solutorum, seu peccatorum imputationem, vel restitutionem, & pariter plures termini distinguuntur, an sc. mulier ex dono viri pignoris causa retinet fructus perceperit propria autoritate, vel ex consenso heredum, & an agatur de usuris ab eisdem heredibus sponte solutis, ut in vigore procedentis paci exadi, itaut ita videantur habiti pro interpellatis II. Circa verò interpellationem, admonendum censu, quod cùm ex eadem contraria decisione Rota Bonon. decidatur, Antonium vitum decessisse non solvendo, itaut ad subfistulatum remedium Aut. res quo pro doto restitutio convolare opus fuerit, requisita est interpellatione ejusdem Antonii filiorum tangam fiduciocommissariorum, & ista titula exprimit facta, adeo neque sufficeret ea, que sub titulo hereditario fratris facta est, ut in specie firmatur apud Orthob. decr. 103. num. 7. & seqq. & decr. 1. num. 6. cum seq. qua decisiones, quoties agitur de dote restituenda, admittuntur in decr. 339. num. 4. & seqq. part. 12. rec. 2. firmatur dispositionem dicta Aurbent. res quo procedere nedum pro forte principali, sed etiam pro fructibus, seu usura dotalium contra bona fiduciocommissio subiecta cum temperamento, ut res ex sorte, fructus ex fructibus, dictaque deciso prolixi in Romana fructuum dotoz de Magdalepis, sive Poreasius supra dicitur.

Prout nullatenus suffragari potest consideratio, quod cùm ex statuto Bonon. servandum sit jus civile, non debet obstat dispository iuris canonici, per quod ex magis communis tententia hujusmodi usuras dotalis viduarum denegantur, ista enim consideratio procedit in illis differentiis, que in materialibus indifferentes, ac metu dispository vigore inter ius civile, & canonicum, secus autem in materia peccati derivante a iure Divino, quoniam etiam in terris Imperii sola juris canonici dispository sua dubio in hujusmodi materiis est servanda, siquidem etiam in Urbe adest consimile statutum de servando ius civile, & tamen vanum est usuras ex iure ratione subfistule, ideoque hoc motuivum nullius penitus est momentum.

Minus suffragatur authoritas Surti, Gratiani, Bursatti, & Cyriaci, quatenus fieret matrem sibi de dote non satisfacientem posse petere eos fructus, quos filii perseruent ex bonis alias pro doto satisfactione distraheris, huic enim motivo bene satiscatur videbatur d. deciso Bonon. vey. 3. & ult. omis. seq. Et quidem fallax est istorum opinio, nisi vere probentur requisita Castrensi, quo calo non intrat ratio particularis fructuum dotalium, sed ratio generalis luci cœstantis, vel damni emergentis quoconcupis privato creditore considerabili, nī enim referit, an debitor ob non factam solutionem commodum reportaverit, si in credito non concurrit legitimata causa, ob quam usuras consequi debent, quia utilitas in proposito non spectatur ex parte debitoris, sed creditoris. Leotar. de fur. q. 32. n. 30. q. 78. n. 14. & q. 80. n. 8. & seq. in sua materia subtit. de iur.

Irelevans partis videbatur aliis ingenio consideratio facta pro parte mulieris, quod cum vir de tempore matrimonii effet facultatis minus idoneus, dominum dotoz in eum non transfirat, quoniam ultra responsiones datus in defensione, & militias alias, que dari poterant, ea sola sufficie videbatur, quod quicquid sic de hoc, cum agatur de mobilibus, ac nominibus debitorum infructiferis, non videbatur ad quid moriorum relevaret, quoniam data etiam perpetuaverat dominum in muliere, non per hoc intrat debitum fructuum in filiis heredibus viri, maximè, quia nec tanquam heredes considerantur, sed tanquam fiduciocommissarii majorum iure proprio; tunc autem motivum est etiam effectu pertinet Gibal. loco supr. cit.

Venit tali calo, quatenus in Rota Rom. disputari contingeret, satisde hac opinione dubitari posse adverbiam ob gravius DD. authoritatem, & quia dum mulier ex bonis viri, vel filiorum, intuitu residui dotoz alimenta percepit, ut fructus aliorum bonorum dotalium cumulum faceret, videbatur ita eam versatam non esse in bona fide, sed potius usuras, ac lucrias accessiones sub specie otiu lo alimento, consequi voluisse. Et in his, vel proximis procedunt decr. Mantic. 53. & 171. quia mulier habens umbrum fructuum bonorum sibi volebat istum cumulare, & de fructibus doris vivere, vel è contra, id est Rota mandavit Card. de Luca Lib. VI.

Alio autem casu, quo mulier totius doris fructus consumpsit, vel quia permanendo in domo cum filiis alimenta percepit, vel quia per heredes viri aliqua congrua, & alimentis proportionata summa annua, seu mensura soluta sit, ita non de cumulo ac majori locupletatione contendat, sed solum agat de evitando damno diminutionis sua dotis, quod alias ira pati cogeretur, si alimenta bona fide in domo filiorum percepita imputari, vel de eis debifix remaneret, & tunc sine dubio censu contra resolutionem respondentium, quoniam verè intrat ratio danni emergentis, quod ita mulier patetur, remanenda cum adeo diminuta solutio 1. Iulii 1653. coram Cetero dec. 228. p. 9 recte. & repet. de 1. p. 9 recte. post Merl. de pign. atque in hac decisione fundata donans Advocatus, in quem, & me Advocatum Viri, benevolentia fuerat controversia sine lite pro veritate cognoscenda.

Verum ex pluribus ponderabam dictam decisionem non facere ad causum; Primo, quia non agebat de usuris dotalibus favoribus constante matrimonio viro debitis etiam absque mora, & non ratione istius, sed in compensationem onerum matrimonialium, sed agebat de usuris odiosis, ac in credore depravata intentio fenerandi, ac lucrosas ac-cessiones de fteris pecunia reportandi, & in debito viro pecunia quoniam originarie dotali, in quo soluto matrimonio dos converti dicitur, unde propter termini sum longe disparecias. Secundo quia ibi de facto debitor pecuniam depulaverat, unde concurrebat oblatio realis, atque de facto pecunia in banco fteris oportet dñe super multate depositi, quam item eventus dedit usque in statu ex parte creditoris, & tertio demum, quod ibi creditor exprese oblatam solutionem reculaverat, ut in specie respondendo huius decisionis, istud ultimum fundamentum ponderatur per Rota. In Bonon. fructuum dotis 10. Martii 1651. coram Peutinger.

Magis in specie insinuabam stare pro locero authoritatem Capyc. Latr. consil. 37. ubi Grat. decipr. 143. num. 48. cuius verba præcisæ registrat, firmat ex hujusmodi judiciali oblatione quavis verbali restituere execrationem ab illarum usurparum curia; Quod etiam punctualiter firmatum per Rot. in Romana dotis 10. Decembri 1666. coram Taja, cuius decisionis inter cetera præcipuum fundamentum est, quod socer effet facultatum nimis idoneus, summa debitan, ac longe majorem semper habens promptam in pecunia numerata, unde verisimiliter figura die solutio sequitur, nisi generi mora, vel non implementum illam impedit, que ratio congrue adaptabili etat ad hanc facti speciem, dum dotans erat dives, ac pecunia affluentissima.

ROMANA PRUCTUM DOTIS DE SABELLIS, INTER PRINCIPEM SABELLUM, ET PRINCIPEM JUSTINI ANUM, Discursus arbitralis.

An donans teneatur viro pro tempore retardata solutionis dotis ad fructus, seu usuras dotalibus? Quoties solutionem in judicio obtulit promptius facturus, ex ipso, quod per virum adimplentur promissa, ita ut non implementum effet causa retardata solutionis.

S U M M A R I U M.

1. Casus controversie super usuris dotalibus non dandis per donantem confundendum in mora virum creditorem per oblationem.
2. Ubi adest conventionis expressa, dicta oblatio non ex-clusa.
3. De differentia inter usuras dotalibus, & usuras, ratio ne more.
4. Derivationis, ob quas usuras dotalibus reputantur licite, ac debite, etiam sine mora.
5. Fructus recompenſatiois per empotem non existuntur & sunt oblatione.
6. Quando culpa viri sit considerabilis, & non implementum impedit cursum usurarum dotalium.

D I S C . C X I I .

Cedente die solutionis cuiusdam rati dotis, Baffani Principeps Justinianus sacer, Albani, & Venafri Principem Sabellum generum judicialiter interpellavit ad docendum de adimplemento per eum in instrumento dotali promoto super imperatione Regi affensus in forma valida pro obligatione bonorum tenditum in Regno Neapolitano posse fortunam præfatu restitutionis, vel affuciationis dotis; dum promptius habebat pecuniam verbaliter oblatam, cum protestatione,

quæd alias per ipsum non adimplentem facie diceretur quo minus sequatur solutio, ob cuius proinde retardationem nullus fructus, vel usuras dotalibus praetendere posset; Cumque inter dicti affensum exhibitionem, ad diem destinatae solutionis, aliquorum mensum interstitium decurrit, orata est quæstio super fructibus dotalibus, quos agentes pro dotali non negabant regulariter debitos esse, sed dicebant regulam in prædicti limitati, dum per ipsam virum stetit quoniam solutio sequeretur, atque per iudiciale oblationem constitutus erat in mora, ex deductis in Anconitana dotis 1. Iulii 1653. coram Cetero dec. 228. p. 9 recte. & repet. de 1. p. 9 recte. post Merl. de pign. atque in hac decisione fundata donans Advocatus, in quem, & me Advocatum Viri, benevolentia fuerat controversia sine lite pro veritate cognoscenda.

Verum ex pluribus ponderabam dictam decisionem non facere ad causum; Primo, quia non agebat de usuris dotalibus favoribus constante matrimonio viro debitis etiam absque mora, & non ratione istius, sed in compensationem onerum matrimonialium, sed agebat de usuris odiosis, ac in credore depravata intentio fenerandi, & in debito viro pecunia quoniam originarie dotali, in quo soluto matrimonio dos converti dicitur, unde propter termini sum longe disparecias. Secundo quia ibi de facto debitor pecuniam depulaverat, unde concurrebat oblatio realis, atque de facto pecunia in banco fteris oportet dñe super multate depositi, quam item eventus dedit usque in statu ex parte creditoris, & tertio demum, quod ibi creditor exprese oblatam solutionem reculaverat, ut in specie respondendo huius decisionis, istud ultimum fundamentum ponderatur per Rot. In Bonon. fructuum dotis 10. Martii 1651. coram Peutinger.

Magis in specie insinuabam stare pro locero authoritatem Capyc. Latr. consil. 37. ubi Grat. decipr. 143. num. 48. cuius verba præcisæ registrat, firmat ex hujusmodi judiciali oblatione quavis verbali restituere execrationem ab illarum usurparum curia; Quod etiam punctualiter firmatum per Rot. in Romana dotis 10. Decembri 1666. coram Taja, cuius decisionis inter cetera præcipuum fundamentum est, quod socer effet facultatum nimis idoneus, summa debitan, ac longe majorem semper habens promptam in pecunia numerata, unde verisimiliter figura die solutio sequitur, nisi generi mora, vel non implementum illam impedit, que ratio congrue adaptabili etat ad hanc facti speciem, dum dotans erat dives, ac pecunia affluentissima.

Histamen non obstantibus, in contrario eram voto, in quod etiam doctus Collega devenit, unde utorū etiam solutio cum forte sequuta est, ex eo potissimum, quod ultra juris dispositionem in accedens etiam expressa conventione super hujusmodi fructum, usurparum dotalium solutio, non fortis solutio sequeretur, cum dicta conventione moderanda magis rigorosam taxam Statutarum.

Conventionem autem accedente, sola oblatio verbalis, quamvis in judicio facta, etiam in quocunque credito indifferenti, non sufficit ad constituentium creditorem in mora, & impedientem huusmodi usurparum curium, sed omnino necessaria est realis; cum operatio oblationis verbalis ubi facta est in judicio, potius consisteret videatur in impediendo, non debitor mortam incurrat, sed quod in incuria perlevertur, ut ex Fabro, & aliis admittit idem Capyc. Latr. consil. 37. num. 20. & cum eodem sensu procedit dicta decisio coram Taja s. placuit, que vel cum dicta sola autoritate prodiit, non multum forte disculpo articulus, vel verius in peculiaribus facti circumstantia fundatur, ut ejus lectura ostendit, unde propter ex eo facto dictarum autoritatum applicari cestebat.

Præterea observabamus quod Capyc. Latr. causa opportunitatis tanquam Advocatus interviendo, ingeniosè curavit cum terminis generalibus clientem tueri, neque ut posset istas partes gerendo est excusabilis, ut est conversus fati de aquivo cogardendum effet, si in decisionibus, vel alias in scribendo ad veritatem id afferuisse, ob satis notabilium differentiam in jure militantem inter usuras, seu interfructa pro simplici credito pecuniariorum debita cuiuscumque privaro creditori, ac fructus, seu usuras dotalibus; Prime liquidem usura dicimur in jure odiose tamquam penales ac debite ex sola ratione mora, à qua tanquam delicto hujusmodi p. re nulla refutare diciunt, ideoque de facili causa executans admittitur, nemus ex regula, in quilibet causa à delicto, vel mora excludet, sed etiam quia creditor contendere dicitur de causa lucrativa, & de consequentis accessio nibus, que contra

contra naturam dicuntur, ut posse resultantes ex pecunia de sui natura fterili ac fructuum non productiva.

Non sic est in hujusmodi usurris dotalibus, que per virum matrimonio onera ferentem, & pro tempore illius constantia petuntur, quoniam ista non debentur ratione mora, & tamquam accessiones lucrativa, sed lunt potius restaurativa damni, quod vir passus est in substantiatione onerum, ad instar illarum recompenſatarum; que debentur venditor per emptorem, qui recipit rem & pretium, vel contra terminos texti, in curabit C. d. c. al. empli, ut istos terminos parificando in specie cateris allegatis obliterat. Lector, de ser. q. 28. n. 3. & circ. medium 16. & 19. in princ. cum aliis per Boss. de dote. c. 2. n. 28. cum eq. & c. et principium in foro, praetertim in Rota, & Curia receptum ita præsupponit possit tamquam indubiatum, duplicitem habens evidenter rationem, unam damni ex parte viri circa supplicationem onerum absque dote, cuis intuitu illa in se fultepe, alias non sufficiunt, & alteram lucri ex parte donantis, ita relevati ab onere fteri alias incumbente aliendi mulierem; Hæc autem secundario, ubi difficultatem pati posset in dotane extraaneo, quem proinde aliqui (sic minus verè) ab hujusmodi usurris exculpat volunt, indubitate tamen applicabatur in hac facti specie, in qua agebat de parte, ut in specie ponatur in Romanotis 2. Iulii 1665. coram Veropio, de qua causa hoc titul. d. c. & seqq.

Et in dicti terminis emptoris, qui tem emotam fructifera non soluto preto retinuit, ut ad usuras recompenſavasteneatur juxta terminus texti, in d. l. curabit, quamvis retardata dicit positi solutio ex facte venditoris ex parte sua non adimplentis ea que adimplere tenebatur, quia debet battali calu pro ejus cautele ex futuro implemento defiderat pecuniam deponere, non autem verbaliter solvere retinendo rem, & pretium in manibus, Greg. decipr. 297. num. 2. Lector, de tract. q. 27. num. 24. & 29. ubi concord. & subit. de sur.

Potissimum ubi adimplentum ex parte viri praestandum, non est talis quod sit causa impeditiva solutionis, seu causa proxima, & immediata alterius damni, ita ut alias debitor dupliciter damnificatus remaneat; ut p. vendit dotanem fructiferum, cuius pretium empor depositi, seu alias ex pacto illud apud le otium retinet, viro in causam dotis solvendum, ut ejus jura cedat, seu aliud adimplereat; Sive idem donans ad hunc effectum pecuniam ad censum, vel alias sub usris cum eadem legi tunc, quia tunc recte non impediens vim, seu mora in recipiendo oblatam pecuniam impedit debet hujusmodi usurparum cursum, tum quia ex parte donantis oblatio dicit potius modis quam verbalis, tum etiam quia ita duplex damnum sub ecus effet ex aliena culpa; secum autem, ubi pecunia solvenda remanet per eum, cum tunc de plane intret dictatio habentis codem tempore rem, & pretium.

Quatenus ubi pertinet ad authoritatem Rota in d. Romanotis cor. Taja s. relinquendo in ea facti specie locum veritatis, de ejus viribus ob reverendam Tribunal debitam non erat agere, dum in causa non scribamus; observamus facilius illius applicatiois & invitationem ob diversas facti circumstantias, illam preferimus, quod vere socer depositum fecerat, cu mullitas ex quadam juris subtilitate deducebatur, nullaque aderat usurparum conventionis, ut in presenti, & quod magis est, sponte in domo socii convixerat, promptè receperunt ad horam quamcumque fteri bene viam eam, quam ita reliquise vius est in depositum in banco, quod donans exercebat, & in quo etiam extraxi pecunias, quas propria domi habent, deponere solet, & quia hujusmodi fructus cum plerique loceri prætentibus compensari videbantur, & sic potius ex facto quam ex ure in ea causa resolutionem prodisse liquet.

A R I A N E N.
PRO MARCO TANCREDO
CUM JOSEPHO BEVERE
Casus disputatus in Signatura, & resolutus
pro Tancredo.

An mulieri soluto matrimonio debeantur fructus, vel usuras dotalibus per donantem, vel ejus haeredes, præfertum ubi sunt conventae.

S U M M A R I U M.

1. Fasti series.
2. Derivatione, ob quam retardari non debet manutentia

in possessione exigendi fructus, seu usuras dotalibus.

3. Soluto matrimonio cessat disponibilitas, & salubriter, & non currunt amplius fructus, etiam si ad fine filii.

4. An videlicet convenio inter viduam, & heredes viri super usuras dotalis restituenda remissive, & n. 10.

5. Quid inter mulierem, & donantem, vel eius heredem.

6. In Regno Neapolitano ex Constitutione in aliquibus dōs succedit loco legitime.

7. An in dote succeedente loco legitime, usura ex conventione ne exceedant fructus honorum.

8. In taxandriis suis usuras spectant mos regionis.

9. Recensentur plures iuxta Statutaria, seu confuetudinea.

10. Declaratur conclusio, de qua n. 4. & 5.

D I S C . C X I I I .

Pro matrimonio contracto de anno 1670, inter Mutium Tancredi, & Apolloniam Bevere, Joannes Laurentius sponsa pater domini constitutus ducator 1680. ex quibus solvit 800. reliqui verò mille promissi fuerunt infra certum tempus, ad effectum invicti in emptionem stabilium, vel annuorum reddituum, conuento inter in fructu ad rationem octo pro centenario, ad quæ rationem, defuncto donante, ejus filii, & heredes solvere continuuntur, non solo Mutio constante matrimonio, verum etiam Apollonia vidua; Cessante verò dicto Johophore aliquos annos à solutione predicta, Marcus Apollonia filius accessionarius ab Ordinario Arientali obtinuit mandatum de manutentendo, & obtemperando, ut interposita per Josephum appellari, & obtempera ab A.C. inhibitione, pro istius moderatione edita fuit Signatura iustitia, quæ iliam concedit, atque mihi pro Marco scribent, reflectendo etiam ad solam veritatem, iusta vita est resoluere, tum ex natura summiſtissimi possessori manutentionis, in quo regulariter non intrat appellatio suspensiva; quod si procedit in omni casu, quonies de iniuritia pluquam evidenti non constat ob p. alii reparationem in petitorio, & quia in hoc iudicio non queritur de utilita, vel iniuritia, sed specie autem deum factum possessionis, multo magis procedere dicebam in hac facti specie; quia cum certum effet debitum in forte principali, idcirco quatenus in progressu cause, ac dilatatione petitoris coepit per illos fructus non debet, nullum exinde datum, vel p. iudicium solvendi refutaret, sed potius commodum, ita paulatim ac per minutias solutiones debitis in forte principali extinguedo.

Tum etiam ex claro bono iure actoris, etiam in petitorio, super dō fructuum cursu, licet enim soluto matrimonio resumptum sit non intrare dispositionem texti, in cap. alibriter, de dō super illis usris dotalibus, que sine mora debentur, ac favorabiles reputantur, ut posse non accessiones lucrativas, sed potius restaurativa onerum matrimonialium, quia cum donos ac essentiam recipiat à matrimonio, illo distoluntur, quicquid sit ad alios effectus, certum est, quod ad illum non dicuntur plures talis, sed resolvitur in parum creditum pecuniarium.

Ideo adeo verum, ut licet plurimum sententia sit (non omnino improbabili) id locum non habere, ubi superius matrimonii reliquiae, quales dicuntur filii per superficiem coniugem alendi, educandi, ac aliis providendi, quafi quo tunc videatur deputare eadem ratio, seu causa haui utmodi fructum produciva, ut tenet Cumia, uper rit. c. 29. n. 22. Borgo. dec. 22. & 26. Altog. cons. 32. d. 1. Lector. q. 30. n. 19. & seq. & ceteri relati per Amat, var. op. c. 49. n. 58. cum /q/ & Boss. de dote. 20. n. 80. Contraria tamen opinio in Rota, & Curia est magis recepta, ut licet ad add. ad Greg. dec. 573 in fin. dec. 9. apud Fozzon. ad statut. alios dec. 607 p. 4. recent. 10. 3. dec. 94. pot. Merl. de pign. Romana fructuum dotis 2. Aprilis 1651. Certo. & 15. Januarii 1652. Bichio querit 2. eff. dec. 4. pot. Zuff. & Rom. fructuum 16. Januarii 1652. Bevilaq. pot. Zuff. dec. 155. & post Conflitum dec. 46. Et ex forensibus, ceteris alle-gatis, probabiliter etiam probat Castill. de alim. alios 8. tom. contr. 51. n. 1. Bellon. un. conf. 84. n. 8. Medices dec. 5. n. 6. & seqq. Boss. de dote. 20. num. 79.

Nihilominus attenta etiam hac posteriori opinione, eam procedere dicebam, ubi petentior ex sola iuri disponitione, feceris autem jure explicite, conventionis, quam probabilius est sublineri etiam in causa dō restituenda inter viduam, & vii heredes, quoniam si recipimus effet in proposito valere conseruandis, vel Statuta, ut habetur dō 16. & alibi, atque de facto practicatur in Urbe, valida etiam de consequenti repudianda est conventionis, quonies fraudis, ac fierioris conjectura non urgeant, cum de pacto ad statutum, & c. contra va-leat

lear argumentum, ut tam ex Juris quām ex Theologis Bossi: &c. 25. n. 50. cum seq. & d. dec. 161.

Verum ubi etiam illō casu aliqua superēsse posset difficultas, illam tamen omnīdē cessat dicebam in hac facti specie, in qua non agebatur de muliere creditice heredum viri, qui in propōsito extranei debitores reputantur, sed de eadem creditice partis heredum pro dote succedente loco legitima, vel saltem loci alimentorum, quo casu etiam sine conventione fructus debentur, si non tanquam ultore dotalis, vel tanquam interesse crediti, atram tanquam fructus legitima, seu tanquam alimenta, Gab. conf. 139. n. 14. lib. 2. Marescotti. I. 2. var. c. 25. n. 52. Rota apud Fenzon. ad Statut. dec. 8. & 84. dec. 47. n. 1. p. 2. rec. & d. dec. 161.

Caterūm rechētendo ad veritatem supradicta conclusio nō juxta opinionem receptam à Rota denegandū iuri, vel alteri conjugi has ultras, ubi soluti matrimonii reliqua superēs, inrellēctus non quietebat, non solū ex bonis rationibus ponderatis per Leotard. de usfr. d. qn. 30. & Altogr. d. conf. 32. apud quos videri possunt, sed etiam ex definitione statut. Urbis 137. per quod literatim habetur etiam soluto matrimonio vitum facete suos fructus pignoris dotalis pro filiorum alimentis, & licet Rota d. dec. 91. post Fenzon. alias dec. 507. p. 4. rec. tom. 3. dicat statutum loqui de sola perceptione fructuum ex pignore, ac accessione ex credito. Unde quoadmodum dicti fructus permittuntur loco alimentorum, qua filii potius obtinere debent à matre de eorum patrimonio effecta, quam à patre, cuius obligatio est de jure subditalia, ita nil prohibere videtur, ut ad limites fructuum de honestis ultis conveniat, ob validum argumentum à statuto ad pacūm, Greg. dec. 204. num. 23. Neque de dicti statuti valitatis dubitandum est, tum ob eius observantiam, tuicob confirmationem Apollonica arguentem illud non contineat ulturam, quād duō argumento voluntatis à potestate, alia Papa non canonizasset, quia non potuisse, & posita validitate statuti subesse non videtur probabilitas ratio differentia, cur valere non debet conventionis, ut d. d. dec. 161.

Opponebat reus, quid cū hujusmodi fructus essent debiti, non tanquam dotalis, sed ratione legitima, excellita etat coram conventione ad rationem octo pro centenario, tunc tales fructus regulandi sunt ab illis bonorum, ex quibus legitima percipienda est, atque ad eorum proportionem iuxta confirmata apud Octob. dec. 38. & 81. & seqq. unde cū bona stabilitate fructus presumantur ad solam rationem quinque pro centenario, bona verō mobilis sit fructus, exinde inferabant, exessivam tensione conventionis praedita, idēquod excessum spacie annor. 35. & ultra solūm, tanquam ulturam ipso iure in fortē impurandū esse, cam que jam extenuat, & consequenter cessante forte agi non posse de fructibus, qui tanquam accessori dari non possunt sine principali, idēquod primo apud judicibus aliquam favebat imprecisione.

Duxit tamen facilis erat responso, una jam dicta, quod hoc exceptio tanquam aliorum indaginis, & removibilis per probationes faciendas in posterio, ad istud remittenda era, neque in hoc summiſissimo iudicio admittenda, cum dubitandum non esset de potentia probationis hujusmodi interuliorum ad illam, ac māorem rationem, ob lucrum cessans vel damnum emergens, quod in hac summa esse potuerit, potissimum cum ex pacto in ipso dotali instrumento contento huius dotalis pars definita erat investimento in bona stabilitate, vel in annuis censis in Regno, ubi Bullam Nicolai V. & pragm. 1. de cenc. creari possum, ac de facto creatur, praeterim spectato eo tempore, ad rationem decem pro centenario.

Ezaltera, quod in hac materia taxationis hujusmodi fructuum, seu ulturam fatus deferendum est confunditudo loci, seu regionis. Burat. dec. 65. n. 3. Rota dec. 280. n. 19. p. 6. rec. dec. 247. post Zacc. de oblig. Bossi. dec. 20. n. 54. circa medium, dictaque taxa Statutaria, vel consuetudinaria, habita forsan consideratione onerum matrimonialium, qua magna, & ferè inaffinabilita esse solent, ut plurimum non continetur intra illmitis taxe legalis deducit ex gl. in Antr. 9. perpetua C. de factis sanc. Eccles. fed. et major, ut videmus in Urbe, in qua adeū statutum taxans ad septem cum dimidio Ancone ad octo, Grat. d. sepi. 726. n. 14. Acol. ad septem cum dimidio, dec. 471. p. 1. rec. Ravenna ad septem. Greg. dec. 93 in Siciliā ad septem, Amat. ref. 43. n. 8. & 99. & in dicto Regno Neapolitano pariter ad septem, ac etiam octo. Gramm. dec. 103. num. 101. quod admisit Rota d. dec. 147. post Zacc. Capyc. Lattr. dec. 175. num. 36. Merlin. lib. 2.

SABINEN. FRUCTUUM DOTIS.

PRO ILLIS DE PEDACCHIA.

C U M N.

Causa decisus per Rota contra dictos de Pedacchia.

De ulturis dotalibus constante matrimonio regulariter debitibus, an currant, & debeantur pendente dilatione conventionali, & quando de illa constare dicatur, necnē, & quid ubi dōs promissa esset ad placitum, & requisitionem viri,

S U M M A R I U M.

- 1 Causa controversia super ulturis dotalibus non debendis ex contraria conventione.
- 2 Convenio non probatur per testes, sicut contrarium confessus ex instrumento, & num.
- 3 Pendente dilatione conventionali non debentur ultura dotalis, etiam constante matrimonio.
- 4 Seditiam ex pendente viri facie, sive fructus pignoris.
- 5 Quid in causa dilationis implicita, & tacite.
- 6 De conclusione, de qua n. 2.
- 7 Simulatio dotalis ad pompa etiam levioribus probationibus contenta.
- 8 Testis, quique parti conjunctus admittitur.
- 9 Testibus singularibus quando deferendum.
- 10 An debeantur ulturae pro dote promissa ad omnes viri beneficium pro tempore, quo sic non petunt.

D I S C . C X I V .

Post longum tractum fere unius anni semper continua-
rum, conculsum fuit matrimonium cum dote scutor,
200. quam mater, & fratres sponsi simpliciter, ac inde-
nit in dotali instrumento constitutam, dicebant testes
mediatores utrilibet partis conjuncti sub ea legge promissam
fuisse, ut uxoria dotantium opportunem solvenda el-
let abhōe fructuum cursu, cumque vir ioli instrumento
innixus, dicta extrinsecus conventione negata, fructus do-
talis à die contracti matrimonii petret, introducta causa
in

in Rota coram Bevilacqua, sub die 10. Februario 1656. pro eo proditi resolutio, ex eo potissimum fundamento, quod licet testes mediatores de dicta conventione, ac partium intentione, neque illius tempus praeclūm percutientes, sed tempus tractatus precedentis, non concludebant, quia per sublequens instrumentum recedi ponuit à precedenti tractatu, ex deducit. per Mantic. de tact. lib. 2. tit. 4. num. 2. cum seq. Adden ad Greg. dec. 186. cum aliis deductis in decisione deluper edita; fundatim quoque in eo constituit, quod testes neque bene concluderent, upotest non confectes, sed in suo dicto singulares, quibus etiam pro viro scribentes addebant exceptionem personalem parentele eorum fidem diminuientem.

Pro Pedacchis dotalibus reis conventis scribens, saltem nimis rigidam, atque à verisimilitudine extraneam credidi resolutionem, quoniam dispositio text. in cap. salubriss. de usfr. juxta communem passim receptum intellectum, deferens etiam abhōe mora illa requiri, atque ad pompa ac ostentationem in instrumento dotali constituti solet, & tamē probatio etiam apud Crivell. dec. 49. Baratt. dec. 765. Duran. dec. 98. dec. 41. num. 2. post Merlin. de pign. cum aliis in Romane ratiōnis dotis supra, dec. 24. Et nihilominus ille et causus fortior, dum testes aliaeque species extrinsecus probatio exprimitur contrariahantur instrumento, quod in praetenti dici non poterat, dum id, de quo testes disponebant, non adverbaatur instrumento, sed erat causus omisus, & sic prater, non contra.

Exceptiones autem, quae dabant contra testes, erant 8 levissilla etenim conjunctiones, seu parentela celsabat, dum etiam aquilas erga utramque partem, quo causa non obstat glo. in l. non solū, §. primo per illum text. ff. de viri impatiarum, Franch. dec. 95. num. 2. Mantic. dec. 173. n. 14. Rota dec. 75. n. 8. p. 10. recent. & frequenter potissimum attenta subiecta materia, cum hujusmodi tractatus, ac meditationes nonnulli per conjunctos fieri soleant, ideoque hanc exceptionem in proximis terminis parvifecit Rota apud Baratt. dec. 14. n. 13.

Altē vero exceptio singularitas tollebatur ex facto, dum de tractatu habito in Oppido Turri erant contentes, sed quia sapientis reaclusus fuit, tam in Tarano, quam in Turri, hinc prouide testes, ita in aliquibus ex dictis tractatibus & locis respecti erant singulares, dum quando unus, & quando alter tractatum praedictum proficiunt est, ideoque erat singularitas administrativa, non oblativa, quia fidem testibus non admittat, ex adductis per Farinac. quod. 64. num. 88. cum sequentia, atque ex propria in foro sibi vulgaris; accedente quoque eadem jam dicta ratione subjecta materia, dum hujusmodi tractatus, ut plurimum per unum probatum virum utrilibet partis confidenter haberi solent, ideoque etiam unicus ob qualiter mediatoris upotest deponens de facto proprio, nullum habens in negotio interest, reputari testis idoneus, ut apud Baratt. dicta dec. 84. n. 10. & 14. & habetur deducit in dicta Romana augmenti dotalis de Bolognetis dict. 27.

Occasione autem istius cause, reflectebam ad eam quae 9 solum, an scilicet hujusmodi ultura dotalis debentur, ubi dos absque temporis praeſtitio promissa esset ad omnem viti beneficium, vel requisitionem, quo causa ultura non currere, donec vierequisierit, tenet. Adden ad Baratt. dicta dec. 159. num. 14. & Gratian. dec. 726. numer. 5. allegantes Caſtrenc. conf. 11. numer. 14. lib. 1. & Rota dec. 571. numer. 4. part. 1. recent. contrarium vero tenet idem Gratian. dec. 143. num. 15. Ludovic. dec. Lucen. 11. n. 48. Rauden. conf. 39. num. 15. lib. 1. Scibani. de interesse quod. 1. & de fidei. dec. 179. unde illa quæsto circa discrepantiam instrumenti à precedentibus capitulis, vel ab alio tractatu per testes probato, videatur potius facti quam juris, certam determinaramque regulam non admittens, sed juxta singularum calum individuas circumstantias prudens judicis arbitrio pro verisimili partium intentione terminanda.

In hac autem facti specie dotalis, possibilis recessus omnino improbabilis erat, quoniam testes mediatores depo-
nent istius matrimonii tractatum habuisse longum ac
successivum tractandum unius fere anni, post plures negotia-
tiones tandem conclusum in partia cum Agatha & Alexio
fratre, sub dicta lege, atque pro conclusiones execu-
tione quod dictus Alexius una cum sponso ac uno ex
mediatoribus accedisset ad Urbe, ubi erat Dominicus
in l. 5. ff. solut. marit. & aliis observat Leotard. de ulturis
quod. 28. num. 23. Authoritates autem ponderate per Grati-
an. & adden. ad Baratt. non percutiunt illos terminos,
quoniam Caſtrenc. loquitur de solutione conventionis infra
terminum arbitrio terti declarandum, Rota vero dicta dec.
471. part. 1. rec. excitat folum motuum factum à parte, sed
nihil firmat, aliquid allegati loquuntur de expresa dilatio-
ne, quinlibet neque idem Gratian, determinate loquitur,
sed incidenter per verbum quicquid sit, unde propera hu-
mīmo.

julmodi propositio nullatenus recipienda est, nisi quando facti circumstantia ita studeant juxta causum, de quo in Romanis dicitur. Decembri 1650. coram Taja, de quo supra in Romanarum pro Princeps Sabello dicitur. 112. quia nempe vocer mentiam nummulariam exercens, atque per euniam numeratam semper solutioni promptam habens, promiserit dotem ad omne beneficium viri, qui non habens fortem occasionem investiendi eam tanquam in mensa nummularia depositam, ibi relinquere voluerit, quale vere est dicta decisionis in eo causa solidum fundamentum cum aliis ad materiam dicitur. 161.

B I T E T T E N . B O N O R U M ,
P R O I L L I S D E N I C O L O .

C U M C A R O L O M A R I A C A L O .

Causa variis decisionis per Rotam pro Calo, & pendet. De fructibus, seu usuris dotalibus, & ab illarum cursu excusat debitor ob iustam credulitatem se non esse debitorum. Et an per receptionem fortis censeatur remisso. Et de illarum prescriptione, seu tacita remissione per silentium longi, vel longissimi temporis.

S U M M A R I U M .

- 1 Facti series.
- 2 Decisio cause, & decisionis fundamenta.
- 3 Debitum juratum exigit prescriptionem quadragenarianam.
- 4 Quod iusta causa, seu credulitas excusat a cursu usurae doris, vel lucrum.
- 5 Quae in presenti ejent iusta excusationes.
- 6 Usurae dotalis constante matrimonio non debentur ratione more, sed propter onera matrimonii, & ideo incertudo, vel illiquiditas non excusat.
- 7 Minus que excusat non implementum creditoris, vel alius impedimentum ad instar fructuum recompensatoriorum ex i. curabit.
- 8 Quod in hac causa specie intert excusatio, & de ratione.
- 9 Quomodo doctrina & autoritates intelligi ac applicari debent.
- 10 De conclusione, de qua supra, numer. 3. & quando dicatur debitum juratum.
- 11 De prescriptione in annua præstatione, seu fructibus debitis pendente solutione fortis.

In reprobatione igitur. Ego scribens pro illis de Nicolo rei convertitis, inherendo jam deducit in praecedibus dispensationibus, quibus decisiones non satisfaciunt, etiam cum aliquo sensu veritatis dicibam, hujusmodi resolutiones, vel parum probabiles, vel falteminis asperas, nimirumque leguleco tigori innixas videntur ex pluribus fundamentis ac facti circumstantiis, quae ubi singularentur, ac de peccatis pati possint, etiam insinuacum ac unitum consideratis, magna probabilitate huius partis affligeretur, idque ex difficultibus habitibus in reprobatione, credebam sperari debet recessum.

Singula enim fundamenta examinando; precipuum mihi videbatur illud iusta credulitatis habere per dictos fratres, ne non esse debitorum, quoniam ius haberet a parte dicto doris repetitionem, idque credulitatem prædictam, ubi etiam ex judiciali eventu illa detegetur errorum, probabilitatem & justitiam habet sufficere ad executionem a dictis fructibus, seu usuris dotalibus, ut in terminis fructuum dotalium, ut non debentur ob litera causatum ab excessiva petitione, firmatur per Rotam in Antonitana doris coram eodem Cerro dec. 228. numer. 15. & sequent. part. 9. recent.

Et in terminis usurarum, seu interius orum ex Statuto Urbis per viri heredes debitorum mulierem pro luce, seu quanto, ut ab eis excusat dubiaris, seu iusta credulitas, quod lucrum prædictum non deberetur ad formam Statuti Urbis, sed juxta Regiam pragmatican primam, de anepbasto Regni Neapolitanum, firmavit in Romana doris 22. Junii 1661. & 3. Martii 1662. coram Vero pio editis in Romana doris, & Angillaria, seu de Albertini, de qua infra, dicitur. 128.

Quod vir recipiendo foris sibi prejudicet in usuris debitis ex sola dispositione juris.

Contra summa verius.

De usuris dotalibus debite jure actionis & ex stipulatione statute clausula generali pro quibus omnibus, vel simili.

- 29 Circumtaxam cessante conventione desertur consuetudini, vel Statuto loci.
- 30 Taxa ad septem pro centenario in Regno Neapolitano est probabilis, & de taxa Statutaria Urbis.

D I S C . C X V .

Initio matrimonio usque ab anno 1609. inter Annam de Nicolo, ac Proprietum Calo cum dote ducatorum 5500. constituta per Octavium patrem, atque solitus ducatis 5000. circiter, illinc ad triennium ejusdem anno fratres, prefati Octavii patris interim defuncti heredes, dederunt in causam residui quoddam prædium; post silentium autem annorum 28. Propertius presupponendo se esse creditorem in summa residuali ducatorum 194. pro ista infrumentum liquidavit in forma titus M.C.V. in illa Regia Audientia Traenensis, unde dicti fratres ex dicto rigoroso iudicio executivo solvere coacti summam predictam, iudicium instituerunt in Sacro Consilio Neapolitano super inofficiofite dicti doris, ad effectum ejus partem repetendi, dictoque iudicio pendente, Propertius cessit Carolo Maria filio fructus dotalis pro dicto tempore decurios pro dicto residuo, unde cedentioris in Curia Archiepiscopali Barenii contra prefatos de Nicolo obtinuit immisionem in Salviano ad quedam bona, confirmatum etiam in gradu appellationis a. C. & Committita causa in Rota coram Cerro, pro dicto immisione ac cedentiori confirmatio responsum fuit sub diebus 28. Februario 1667. & 23. Januarii 1668. sed concessa denud audientia coram eodem, & reproposita causa 8. Aprilis 1669. dilata fuit resolutio, atque in hoc statu causa petita.

Prima decisionis fundamenta consistunt in generalibus, super debito scilicet dictorum fructuum constante matrimonio, juxta vulgarem *textum in cap. salubriter*, ac super cursor taxam ad rationem septem pro centenario iusta consuetudinem reglos per telles probatam, atque respondendo ad taciturnitatem longissimi temporis annorum 30. & ultra, dicitur, quod cum ageretur de contractu iurato perpetuante actionem, idcirco ad inducendam præscriptionem non sufficit lapsus annorum 30. sed requirent tempus quadragenarium, iuxta firmata in Bitumina census coram Corrado dec. 373. numer. 11. part. 9. recent. Secunda vero decisio, immorando solim in altero motivo, quod per receptionem dictæ fortis residualis, censetur remitti fructus, infest magis in facto quam in iure, an est nec protestatio, seu declaratio dicti fructuum perpetuare.

In reprobatione igitur. Ego scribens pro illis de Nicolo rei convertitis, inherendo jam deducit in praecedibus dispensationibus, quibus decisiones non satisfaciunt, etiam cum aliquo sensu veritatis dicibam, hujusmodi resolutiones, vel parum probabiles, vel falteminis asperas, nimirumque leguleco tigori innixa videntur ex pluribus fundamentis ac facti circumstantiis, quae ubi singularentur, ac de peccatis pati possint, etiam insinuacum ac unitum consideratis, magna probabilitate huius partis affligeretur, idque ex difficultibus habitibus in reprobatione, credebam sperari debet recessum.

Contra summa verius.

De differentia inter prescriptionem presumptam, & iustum causam presumptam voluntatis gratis dilatationis.

Donatio in dubio non presumitur, sed excluditur.

Quomodo alii circumstanties in proposito attendi debent.

De conjecturis & administracionibus particularibus inducentibus presumptam remissionem, seu non agnitionis usurvarum.

Aut usurae dotalis debeantur in eo quod exceedant onera matrimonii remissione.

Quod vir recipiendo foris sibi prejudicet in usuris debitis ex sola dispositione juris.

Contra summa verius.

Uxor dotalis dicitur debite jure actionis & ex stipulatione statute clausula generali pro quibus omnibus, vel simili.

2 subseguo silentio viri per spatium annorum 28. post dictam assignationem, unde quicquid sit de his silentiis effectibus in ordine ad prescriptionem, vel remissionem, ut infra, certum tamen videbatur refutare istum effectum eos confitandi in dicta cedentia, confitmat etiam ab indubitate excessu, seu in officiis, super qualiter etiam deinde ut supra instituerunt, dum supponeretur magis importare hanc doceri uni filii constitutam, quam reliquum asem pro aliis decem filiis remanenter, atque ita comprobata ad evidenter remanente videbatur illa fuita patris, quam filii rei coniuncti de tempore hujusmodi constitutionis doris pro certo supponebant, quamvis non bene justificarent, quodque hujusmodi iusta credulitas excuteret, idque viro imputandum sit cur prestitum dicti prædi in causa residui habendum certificari non curaverit, ut debitores scirent se in aliqua summa tales remanente, firmatur in specie apud Peniam dec. 522. numer. 3. & 4. iuxta impressionem Logdanen, alias dec. 408. part. 9. recent. cum qua simpliciter proceditur, ut supra numerum 3.

Istud fundamentum ita simpliciter, ac indefinitum sumptum, reflecendo ad veritatem, mihi videbatur minus tum; quoniam hujusmodi fructus, seu usura non debentur ratione more, sed principali in recompensam onerum matrimonialium, tamquam illorum restituenda, ac ad instar illorum fructuum recompensatoriorum ad quos teneunt empti rei fructiferè pendent prestiti solutione, donec habeant in manibus rem & premium, iuxta terminos textus in curabis. Cod. de actione, empti unde propter quicquid teneant conf. 11. numer. 1. & 2. Martius Medicis dec. Senen. exam. 7. numer. 43. & seq. & Rota apud Peniam ubi supra, ad dubitari etiam videtur apud Gregor. dec. 573. numer. 6. & 7. magis communiter receptum videatur debiti incertitudinem, vel illiquiditatem, non tollere, si impedit hujusmodi fructuum, seu usurarum curium, ut agendo de cau quo doris quantitas, vel solvendi modus in termini arbitrio collatus est, tunc quod confititur date in quantitate, data essent aliqua bona sub futura confirmatione, quod sit, ut per certificatione equita, ea retrotrahatur ad suum initium, atque fructus interim debentur, in specie fructus Herculani. In l. de divis. solut. matrim. numer. 7. Rodriq. de ann. reddit. lib. 3. quod. 7. num. 48. ampl. 6. Surd. de alim. dict. tot. 1. quest. 42. numer. 13. & conf. 26. numer. 3. Ludovic. dec. Lucen. 21. numer. 49. Giurbadec. 26. numer. 2. & ad conf. cap. 3. al. 3. le. 50. & glo. 7. num. 83. Leotar. de uir. q. 28. n. 3. Stibani. 1. inter. dicti agri. 1. numer. 23. & seq. Bossi. de dot. cap. 20. num. 23. cum seq. Rota in Bonon. datis 18. Martii 1648. Dunozento interius dec. 796. & in eadem 10. Martii 1651. Peuting. Ravennat. datis 11. Junii 1660. Albergato, atque in specie Leotar. d. que. 28. num. 14. confutat dictam opinionem Caftrensis & lequacium, & habetur, dicitur. 861.

Ac etiam ad instar dictorum terminorum legitur enarrabit, de quibus apud Leotar. que. 27. numer. 29. & seq. Duran. dec. 34. numer. 26. & sequi. ac frequenter in iuri materia sub tit. de usuris, idem dicendum est, quoniam dominans justam habuerit causam non solvendi, atque a morte excusat ex facto & culpa ipsius viri, puta quia convenientem cautionem non praeflet, sive alia promissa non adimplat, ex dicta ratione, quod hujusmodi fructus non debentur ratione more, sed propter operam patrimonii & in cursum restituendam, ut illos terminos capit. salubriter & locabit patificat Leotar. dicta quest. 28. num. 22. & calib. 8.

Vetus in hac facti specie ob ejus particulas circumstantias, etiam reflecendo ad veritatem, contrarium nihil probabilem videbatur, ex cesse scilicet aquitatem, cui innoxia est dispositio dicti textus in leg. curabis, ut emperor non sit in lucro cum aliena iactura, percipiendu fructus ex re, cuius pretium non solvit, habendo utrumque in manibus, quod ad instar & per affirmationem dicti potest in doto, qui lucrum ita reportaret exemptionis, ab illo onere, quod alias non sequitur matrimonio sibi incumbebat alenti filiam, vel sororem reficiere, quam interim dote non habita aluit vir; ita siquidem requiesceat in praefenti cessabat ob alteram maiorem aquitatem resultante ab excessu hujusmodi doris adeo imprudenter & inofficiose constituite in alliorum filiorum in tanto numero supplancementem, dum agebarunt de modo resto, atque pars soluta longe excedebat id quod matrimonii oneribus ex more regiis congruebat, idque dato etiam quod in stricta cursu cenaria non justificareetur vera doris inofficiosa, vel re & consilio, vel re tan-

tum, ad effectum annulationis, vel reformationis respondebat, adhuc tamen id videbatur latius considerable ad effectum cedente cestare dictam aquitatem, cuius ratione, etiam cessante mora, justaque excusatione accedente, adhuc hujusmodi fructus, sive iura debentur, quare istius praefertim controversie occasione advertebatur ad id quod mea frequens ei dicendi consuetudo, quod in judicando, vel confundendo erroneum sit procedere cum regulis & conclusionibus generalibus, atque decisiones, vel autoritates aliqui firmantes cincumqua causul indefinitè applicare, cum tota peritia confitatur in applicatione continua ad causum speciale, spectatis eius particularibus circumstantiis.

Altutum erat fundamentum diuturni, ac longissimi silenti, cui usque dictum est, prima decisio respondet cum terminis generalibus formulis praescritiōnē debiti jurati, ut non sufficiat tempus tricennarium, sed quadrangularium requiriatur, iuxta plenē deducta dicta dec. 373. part. 9. recent. cum qua simpliciter proceditur, ut supra numerum 3.

Ita responsio duplicitur corruit; Primo ex defectu praesuppositi, quod ageretur de debito jurato, licet enim in instrumento dotali ad esset juramentum, quod hinc saltem de facto dici potest de clauulis apponi foliis de flylo ac formulario Notariorum, ab illo co quod partes, ad dicti specialiter advertant, epulique vites percipliant, ut antiquitas era, ut alibi advertiatur, attamen in dicto instrumento nulla continetur conventione hujusmodi fructuum, qui non ex partium conventione, sed ex legis dispositione debiti dicuntur, unde quicquid sit, a proper clauulis in codem instrumento contentas dici valeat etiam ex iure, vel DD. subtilitate, eos esse debitos iure actionis nee, ut infra in proximam fequenti tertio fundamento, illud tamen certum videtur, ut super ius non adit explicitum juramentum, praeditum ac aliorum effectuum producitum, cum dicti non valeat partes iuris super eo quod non convenierunt, neque cogitaverunt; Et secundo, quia in dicta dec. 373. ac in aliis ibi allegatis agitur de formalis praescritiōnē debiti ex parte in conventione deducti, & quodammodo de sua iuris impræscriptibilis, ut est annus census, in quo iors utropot non debita, & irrepetibilis nuncquam cadit sub praescritiōne, quae solum capit fructus exigentes, sive praescritiōnes, quod sunt anni, iuxta opinionem Citramantorum, quam Rota sequitur; Et tamen in ea causa, in qua adhuc indeterminatus, an Advocati munus sufficiere debet, scribamus, quamvis elaboratus decisionis extensor digredetur, tam ad istam conclusiōnem quam ad alteram male fidei principalis debitoris influentis in principali heredem; quia pariter ad rem in praetenti deducit potest, ipsa tamen decisio de facto admittit praescritiōnem tricennalem, decernendo allocationem pro fructibus à 29. annis circa, ut est confuta Curia praxis.

Extraneos autem dicebam hujusmodi terminos praescritiōnēs à sua nostra controversia, in quo Ego fundamentum confitiebam pro reis convertitis, non in formalis praescritiōne debiti jam contracti, & natū, sed in remissione, seu agnitione ac voluntate, ne illud nascereatur; ad quod clarissimum probandum tollendaque equivocata faciliter refutant, ex promiscuus usu diversorum terminorum, quem aliqui potius collectores quam DD. in proposito habentes solent, advertebam in hac materia fructuum dotalium tres cadere diversos terminos ex parte dominis debitoris adhiberi solitos, unum scilicet presumptum solutionis ex facto, utrumque cum alii adipicibili resultantibus; alterum formalis praescritiōnis debiti jam contracti atque in esse producti; & tertium tacita, seu presumpta remissione, seu benevolē, & grata voluntatis viri creditoris patientis dilationem, ne tales fructus, seu iura currant, & sic impeditur, ne debiti oriatur, qui termini sunt inter se longe diversi, utpote per omnino, diversas regulas metiendi.

Quarehus enim pertinet ad primum praesumpta solutionis, ille cadit indefinitè super omnibus hujusmodi fructibus etiam in stipulatione expresse deductis, cum cadaquo quoque in ipsam forte principali, neque in hoc defideratur requisitum bona fidei, ob quod ipse principalis debitor pungnam praescribit, ad voluntarem textum in capitulo de praescritiōne, & quod juxta unam opinionem, de qua dicta dec. 373. que. 9. rec. m. 12. & 13. transfundit etiam in primum harudem, quoniam non est praescribere, sed presumere solutionem, ut habetur plures substituti de credito, ac etiam hoc

hoc codem t.r. præsumtum supra in Beneventana, disc. 29. in proposito præscriptionis Statutarie facilius cadentia in fructibus quam in forte ob differentiam, quam ita statuentibus facere placuit.

Minime desideratur alterum certi, & determinati temporis requisitorum in formalis præscriptione necessarium, cum longum silentium sit quidem unum ex administricalis, & præsumptionibus, absque tamen certa temporis metu, cum in hujusmodi questione, potius facti quam juris, totum pendaat ab aliis administricalis & præsumptionibus pro judicis prudenti arbitrio ex singulorum calum particularibus circumstantiis regulando, ut in proposito præsumptio solutionis, quam alterum formalis præscriptionis terminum pertinente extranea essent a cau controvergia, dum neque in uno, neque in altero fundamentum constituebatur; attrauenit citra evagatiois vitium ad infinitum ad tollenda æquivoca, cum quibus per scribentes in contrarium procedebatur, istos terminos confundendo, atque cumulando autoritates, quæ eos percutiunt, ut scilicet offendere illas a cau extraneas esse, cum in hujusmodi distinctionibus, seu congrua applicatione omnes questiones hodie residere soleant.

Tertius denum est terminus proprius ac præcisus, cum quo in ista controvergia dicebant procedendum esse, præsumptio scilicet remissionis, seu verius non agnitionis, ac voluntatis concedendi doli debitori hanc benevolam dilationem abliquo aliquo usurparum gravamine, super quo DD. nimum certare videtur super tempore, an scilicet illud sufficiat longum, vel requiratur longissimum; quod enim sufficiat longum decem annorum, sed non admittitur minus, tenet Bald. five Dionysius sub nomine Baldi conf. 474. lib. 3. Alciat. de presump. regul. 1. præsumpt. 32. numer. 7. & alii relati per Menoch. lib. 2. præsumpt. 24. & per Leotar. de usuris. 9. 2. numer. 3. & seq. Itam opinionem putantes voroquer experimur, hujusmodi questiones regulari cum decisionibus, sive authoritatibus diverso causa percutientibus, illas indefinite cincunquem causa applicando, ut etiam in dote confessata, alisque materiais administricaliis, seu præsumptivis frequenter cum codem errore progedi videamus.

Quo vero ad alterum terminum præscriptionis, certum est, quod cum non agitur de rebus corporalibus, sed de juribus & actionibus, non intrat usucatio triennalis cedens in mobilibus, neque præscriptio decem annorum inter præfentes, & 20. inter absentes, sed cedit præscriptio longissimi temporis vel 40. annorum, iuxta generalitatem textus in lomnes & l. sicut. C. de præscript. 30. vel 40. annorum, ut in specie ceteris relatis advertitur per Rotam dec. 144. numer. 3. apud Pothum. de manut. & Altograd. conf. 30. numer. 3. & seq. lib. 1. ac passim advertunt Alciat. Menoc. & ceteri, de quibus infra in terio termino præsumpta remissionis, expresse protestantes non agere de præscriptione, quam in proposito, ita etiam longissimum tempore accedente, nimum difficile, ac rurum est ad proxim., seu per actionem deducere, tum ob pupillatum statum creditoris, quia illam obdormire facit, tum etiam ob restituendum in integrum, qua ratione minoris estatis, vel absentiae, aut iusta ignorantie, sive ex alia causa ex clausula generali, si quis mibi, iuxta opinionem in foro receptam, etiam adversus longissimum præscriptionem concedit; ac etiam quod has fructus intrat eadem quinto inter ultramontanos & cirtamontanos, vel illa dicta dec. 373. part. 9. ac scilicet unicuius præscriptio sufficiat, vel potius totum requireatur, quod sum a diu, dum dicti potest etiam debito conditoris, quod singulis annis nascitur, ut in præcisus terminus fructuum dotalium advertitur per Rotam dec. 671. p. 4. rec. 18.

Prout intrat etiam inspectio male fidelis impeditiva præscriptionis ratione peccati etiam per mille annos juxta dictum text. in c. finali de prescript. ad quem tamen effectum nimum refert, ut hujusmodi fructus, seu usura in stipulationem deducantur necne, ut primo cau in secundo, in quo fructus debent ex sola disponitio juris, unde mala fides debitoris, vel non adest, vel illa est præsumpta, que non sufficit, quoniam cum ratio dicti textus in c. finali tendetur in peccato, requirit mala fides versus & positiva, per quam aliquis certò fecit esse debitorum, non autem ubi adeo sollem mala fides præsumpta, in qua jus civile remanet incorrectum, ut in his specialibus terminis adveniat Ale. reg. 1. præsumpt. 32. in ultimis verbis, Menoc. lib. 3. præsumpt. 25. n. 9. & generaliter post Bald. in l. ultima, n. 1. C. unde vi. & alios, Covarruv. irregularia posse. part. 2. 5. numer. 3. Rota dec. 270. numer. 10. part. 6. recent. & communiter; quemadmodum enim haeres in testamento scriptis quamvis certò sciat se esse debitorum legatorum, ut ipso contentorum in eodem testamento à quo ipse suum jus metitur, adhuc præscribit per tempus longissimum, quia dicere potest ita se fuisse constitutum in bona fide, vel iusta credulitate, quod legatarum noluerit agnoscere legatum, ita debitor potest se bona fide credidisse quod vir extinus non esset durus ex ador etiam usurparum, sed quod gratuitam dilationem concede se voluerit.

Quamvis autem omnia præmissa, tam primum præsum-

pta solutionis, quam alterum formalis præscriptionis terminum pertinente extranea essent a cau controvergia, dum neque in uno, neque in altero fundamentum constituebatur; attrauenit citra evagatiois vitium ad infinitum ad tollenda æquivoca, cum quibus per scribentes in contrarium procedebatur, istos terminos confundendo, atque cumulando autoritates, quæ eos percutiunt, ut scilicet offendere illas a cau extraneas esse, cum in hujusmodi distinctionibus, seu congrua applicatione omnes questiones hodie residere soleant.

Tertius denum est terminus proprius ac præcisus, cum quo in ista controvergia dicebant procedendum esse, præsumptio scilicet remissionis, seu verius non agnitionis, ac voluntatis concedendi doli debitori hanc benevolam dilationem abliquo aliquo usurparum gravamine, super quo DD. nimum certare videtur super tempore, an scilicet illud sufficiat longum, vel requiratur longissimum; quod enim sufficiat longum decem annorum, sed non admittitur minus, tenet Bald. five Dionysius sub nomine Baldi conf. 474. lib. 3. Alciat. de presump. regul. 1. præsumpt. 32. numer. 7. & alii relati per Menoch. lib. 2. præsumpt. 24. & per Leotar. de usuris. 9. 2. numer. 3. & seq. Itam opinionem putantes voroquer experimur, hujusmodi questiones regulari cum decisionibus, sive authoritatibus diverso causa percutientibus, illas indefinite cincunquem causa applicando, ut etiam in dote confessata, alisque materiais administricaliis, seu præsumptivis frequenter cum codem errore progedi videamus.

Quo vero ad alterum terminum præscriptionis, certum est, quod cum non agatur de rebus corporalibus, sed de juribus & actionibus, non intrat usucatio triennalis cedens in mobilibus, neque præscriptio decem annorum inter præfentes, & 20. inter absentes, sed cedit præscriptio longissimi temporis vel 40. annorum, iuxta generalitatem textus in lomnes & l. sicut. C. de præscript. 30. vel 40. annorum, ut in specie ceteris relatis advertitur per Rotam dec. 144. numer. 3. apud Pothum. de manut. & Altograd. conf. 30. numer. 3. & seq. lib. 1. ac passim advertunt Alciat. Menoc. & ceteri, de quibus infra in terio termino præsumpta remissionis, expresse protestantes non agere de præscriptione, quam in proposito, ita etiam longissimum tempore accedente, nimum difficile, ac rurum est ad proxim., seu per actionem deducere, tum ob pupillatum statum creditoris, quia illam obdormire facit, tum etiam ob restituendum in integrum, qua ratione minoris estatis, vel absentiae, aut iusta ignorantie, sive ex alia causa ex clausula generali, si quis mibi, iuxta opinionem in foro receptam, etiam adversus longissimum præscriptionem concedit; ac etiam quod has fructus intrat eadem quinto inter ultramontanos & cirtamontanos, vel illa dicta dec. 373. part. 9. ac scilicet unicuius præscriptio sufficiat, vel potius totum requireatur, quod sum a diu, dum dicti potest etiam debito conditoris, quod singulis annis nascitur, ut in præcisus terminus fructuum dotalium advertitur per Rotam dec. 671. p. 4. rec. 18.

Medices dec. 62. & Exam. 37. Fontanell. de pali. class. 6. gls. 2. part. 6. numer. 21. bene Alc. conf. 30. numer. 10. cum seq. lib. 1. Rota apud Buratt. dec. 159. numer. 2. & apud Greg. dec. 92. in Romana Salvian. 4. Decembri 1632. Veropio, & in aliis plurique pro utraque sententia cum solita indigentia collectione abisque discutitur Amat. dec. 43. numer. 19. cum seq. Et alios etiam plene pro utraque sententia colligunt Castill. 8. tom. contrav. c. 5. numer. 39. cum seq. & Boff. de dor. c. 20. numer. 72. cum seq.

Omnis autem concordate videtur, quod ubi præferit non agitur de usuris expresse in stipulationem deducens, tempus longissimum sufficiat, ut præfatus Fontanelli ubi supra, n. 17. ibi quod tunc est fine dubio, Amat. dec. 19. 43. numer. 21. ubi quod omnes feret id firmant, sequitur Castill. d. contrav. c. 5. numer. 43. apud quos alii, & præsupponuntur in dictis Rotar. decionibus, unde patet questionem esse inter tempus longum & longissimum, ideoque ita quoque accedente, videtur extra questionem, unde propter ea dum in hac specie habebamus tempus longissimum, nulla subterfugia examinandi unitus, vel alterius opiniois majorum probabilitatem, dum retenta etiam secunda magis rigorosa contra debitorum, adhuc habebatur intentio.

Mihil vero omnino verius videbatur, ad instar primi termini præsumptio solutionis, itam esse questionem voluntatis, & sic portus facti quam juris, non recipientem certa-

ac generaliter regulam, sed decadendam prudentis iudicis arbitrio ex singulorum calum particularibus circumstantiis,

aliisque capitulois ac præsumptionibus conjungendis cum silentio, ita capiendo tamquam unum ex administricalis, non autem tamquam simpliciter ac de per se prædictum hujus effectus, in quibus terminis & cum quo præsupposito. Surd. Fontanell. & ceteri credunt requiri tempus longissimum, confundendo istos terminos remissionis cum illis præscriptionis, seu etiam præsumptae donationis, qui sunt diversi diversum rationem habentes.

Præscriptio enim regulariter est in iure oportissima tantum species peccata & positiva, per quam aliquis certò fecit esse debitorum, non autem ubi adeo sollem mala fides præsumpta, in qua jus civile remanet incorrectum, ut in his specialibus terminis adveniat Ale. reg. 1. præsumpt. 32. in ultimis verbis, Menoc. lib. 3. præsumpt. 25. n. 9. & generaliter post Bald. in l. ultima, n. 1. C. unde vi. & alios, Covarruv. irregularia posse. part. 2. 5. numer. 3. Rota dec. 270. numer. 10. part. 6. recent. & communiter; quemadmodum enim haeres in testamento scriptis quamvis certò sciat se esse debitorum legatorum, ut ipso contentorum in eodem testamento à quo ipse suum jus metitur, adhuc præscribit per tempus longissimum, quia dicere potest ita se fuisse constitutum in bona fide, vel iusta credulitate, quod legatarum noluerit agnoscere legatum, ita debitor potest se bona fide credidisse quod vir extinus non esset durus ex ador etiam usurparum, sed quod gratuitam dilationem concede se voluerit.

Quamvis autem omnia præmissa, tam primum præsum-

tando, sed agitur solum de non querendo id, quod alias querere poset, & sic de non querendo, sive de remittendo debitorum quandam iuris rigorem, atque cum eo exercendi benevolentiam & gratuitam dilationem latenter veritam iller opinatam ab ipso debitorum, qui alias non obdormitatis, neque curaret fieri tantum fructuum cumulum, quod eius patrimonii supplantationem causare potest, sed potius fulsis sollicitus de solutione fortis, sive de corundem fructuum sollicitatione minutatim in singulos annos; cumque in hac materia conjecturali precipuum ac majorum locum occupet verisimilitudo, vel inversimilitudo, hinc proinde non pro limitationibus, vel declarationibus regula, ut plures ex nostris cum discrepantia inter se faciunt, sed pro administricalis, conjugendis cum tempore, confidenda sunt illæ circumstantias, quæ per eos ponderari solent, nempe majoris, vel minoris, affectionis, & an doli debitor sit ipsam uxori, aut foecet, seu sororis, vel respectivæ extraneus, & an sit fit dies id veritam iller, non curat, vel papier, cum similibus præsumptionibus & administricalis, ex quibus pectorat etiam determinationem temporis, quod respectivæ majoris requirunt, vel minoris sufficiat, juxta numerum & qualitatem aliorum circumstantiarum & administricalium, que attendi debent cum consueta regula in conjecturalibus & ambiguis perenni attendenda, ut singula, quæ non profant, unita jacent.

Istud fundamentum mihi videbatur parvum turum, quantum more Advocati cause inferentis, colendo motiva ubi aliis excita, in eo quoque insisterem, tum quia Rota tenet contraria tententiam, potissimum ubi protestatio accedit, ut apud Gregor. & Adden. dec. 93. Peñal. dec. 350. iuxta Venetam, aliis 451 iuxta Liedenensem & rationabilis quidem etiam sine protestatione, cum non agatur de odiosissac lucrosis accessionibus, sed de restituzione damni, juxta numerum & qualitatem aliorum circumstantiarum & administricalium, que attendi debent cum consueta regula in conjecturalibus & ambiguis perenni attendenda, ut singula, quæ non profant, unita jacent.

Applicando igitur ad tem. plura concurrebant hujus rigoris remissionis in creditore verisimiliter inducentiam, tum de diuturnum silentium etiam longissimum, quod solum in sensu plurium, secundam opinionem magis rigorosam tententiam, sufficit; tum etiam ob funguis conjunctionem, dum agebatur cum fratribus uxoris, fortius vero (& in quo pro meo iudicio magis) verisimilitudinis fundamentum constituebatur,) quod non agebatur de integra dote, sive de notabili parte, ita ut portus solute fructus non sufficerent ad onera matrimonialia, pro quibus viri potest damnificatus de proprio patrimonio, sed agebatur de modoicus residuo adhuc illiquid ac incerto, atque dos jam ab initio soluta, attenta qualitate personarum ac more regionis, erat nebulosus congrua & sufficiens ad onerum supplicationem, sed etiam excessiva, ita ut in hoc residuo vir usuras prætentens, magis de lucro, ac odiosissac accessionibus contendere diceretur; adeo plurius tententia sit, hujusmodi fructus, vel usuras onera matrimonii excedentes non deberi, ut ex Ugolino, Rodriguez, & aliis, plene subtiliter Leotar. de usuris, quæf. 3. numer. 62. cum seq. ubi numer. 66. expresse negat asumptum Fontanell. de pali. class. 6. gls. 8. part. 6. numer. 6. & seq. & Avandani de censib. c. 10. numer. 6. & seq. ut hujusmodi onera non recipient estimationem; quicquid enim sit de veritate unitus, vel alterius opinionis, atque admisit etiam illa Avandani & Fontanell. que in foro de facto magis recepta videtur ob plura inconvenientia ex hujusmodi calulis & valuationibus alias solutantia, ac etiam ex communi uero, adhuc tamen ista quæfatio sit in proposito dictam præsumptionem, quodque vir ita magis de lucro, quam de remittendo.

In quarum prima agitur etiam de eorumdem fructuum, seu usurparum dotalium taxa ad rationem septem pro centenario juxta illius regionis confitendum, per actorem probatam per res, positaque dicta legitima probatione, decisio est beata non fundata, quoniam in hac materia quicquid plures contradicunt, receptum est iuri municipaliter scriptio, vel non scriptio deferendum esse, & sic Statuto, vel confitendum, ut apud Buratt. dec. 65. numer. 3. & dec. 247. post Zacc. de oblig. Casmer. dec. 280. numer. 19. p. 6. rec. Amat. dec. 43. numer. 8. cum seq. & infra. dec. 161.

Difficiliter enim in materia iuri municipalis est circa substantiam hujusmodi fructuum, seu usurparum in cau, quo de jure illæ non debentur, nisi sub certis requisitis, ut sunt fructus qui solito matrimonio decurrentur mulieri contra hæreditem viri debitorum doli, restituenda, seu fructus eidem mulieri debiti per dotanum pro dote restituenda, non soluta, & tamen etiam in his receptum est. Statuta, vel confitundines, ubi se continent intra summam iustam ac verisimilem, subtiliter, ex dictis per Leotar. q. 79. numer. 36. Buratt. & Adden. dec. 65. Greg. & Adden. dec. 93. & p. 30. fin. dum hoc iure in foro vivitur, sedbui agitur de fructibus confitante matrimonio, ut in praesenti, ita ut Statuti, vel confitundis operatio non sit circa substantiam sed circa solam taxam, tuni nulla cadere videat difficultas, potissimum ubi agitur de summa moderata, qualis in ea regione, quinim in Civitate & in toto Regno Neapolitano reputata sit ad centrum pro centenario, ut apud Capyc. Lat. dec. 175. numer. 36. Merlin. lib. 2. contrav. 16. ubi quodcumque aliud in terribus etiam simplicis crediti non dotalis non taxatur ad minorem rationem quam septem, præsumptio vero & oblique principio dubitandi atento tempore hujus matrimonii: Et videtur in Urbe, qui ob longe maiorem pecuniarum affluentium investimenta in bona stabilitate, census, vel loca montium sunt longe minoris fructus, & tamen Statutum decretum fructus dotalis ad septem cum dimidio, quanvis hujusmodi Statuti observantia communiter referatur cuidam legulegio indiscreto rigori, dum de facto cernitur investi-

mento.

menta vix ascendere ad quatuor^o pio centenario, taxa vero
statuaria est antiqua fabriacum Regis XIII. quanto invelutum
in bona stabilitate, census & loca montium hujusmodi fructuum
ac majorem reddebant, unde aliquis non levius admiratio
refusat, quod non reflectatur ad moderationem; verum in
præsenti non fuit opus de his agere, dum denegabatur sub
stantia debiti, qua posita, probabilem credebam resolutio
nem circa taxam, circa quam plura habentur *infra*, d. dis
161, ubi generaliter de hac materia, insursum doctum.

PRAENESTINA

JOANNE BAPTISTA FELLOW

GUM N

Responsum pro veritate

An per receptionem doris in forte principali præjudicatum censeatur fructibus, seu uiriorum dotarib; decursum, quin amplius peti possint. Et aliqua de corundem fructuum taxa, seu quantitate, quando dos solvi promissa est in bonis, non autem in pecunia.

S U M M A R I U M

- 1 *Causa controversia.*
 - 2 *An tantummodum ad formam c. cum esses substitueretur in Urbe, & distritu, stante Statuto.*
 - 3 *De Statuto Urbis disponere mulierem non posse disponere de doce, nisi in decima parte.*
 - 4 *Per receptionem fortis censor prejudicatum in usurpari debitis officio Judicis, contrarium n. 3.*
 - 5 *Quid ubi accedit protestatio.*
 - 6 *Sacra ubi debentur ex Statuto, vel alias iure actionis.*
 - 7 *Quando cessante Statuto dicantur debite jure actionis.*
 - 8 *Declaratur conclusio, de qua. n. 4. ut ex canonica equitate non censor prejudgetari.*
 - 9 *Idem in frumentis recompensatiis debitis ex l. curabit.*
 - 10 *Ipsi frumentis recompensatiis, ac usure dotalibus parificatur.*
 - 11 *Retenta opinione, de qua numer. 4. an tali causa vir actionem habeat contra dotalium pro alimentis praestatis.*
 - 12 *Ubis domus promissa est in bonis, usura debentur ad ratam frumentorum iorum bonorum.*
 - 13 *Declaratur, & de alio causa in idem.*

D I S C . CXV

De tribus ex parte Joannis Baptista pro veritate regulissimis suis. Primum an refutamento ab eius uxore conditum coram Notario & duobus tellibus ad formam *c.m.* effecit, inter liberos cum pluribus pliis oneribus subfifterit; Secundum an legata excedentia decimam partem doili debetervit, vel potius ad limites dictae quota refringenda essent; Et tertio num ipsi recipiuntur fortem dotis similitudine & absque protestatione, sibi conferente præjudicasse in fructibus, seu ulris dotalibus ante solutionem de cursu, & in omnibus facilis ac plana via est responsio.

Quatenus enim pertinet ad primum, quicquid est in
proposito, scilicet Statuto Urbis mandante servari juri
vile, ut prōlōne testamento ad eum formam ordinandas
& non sufficiat illa præscripta in c. cum esset, quamvis haec
in terris Ecclesiæ etiam in prophani vigeat, cum antiquis
ius dicitur fuit controversum, hodie verò receptum sit
dictum juris Civilis formam ratione. Statuti fervandam ef-
fe, nihilominus in præsentis omnis difficultas ceſſabat, dum
agebatur de testamento inter liberos, quod etiam de jure
civili cum duobus testibus subſtinetur, ad text. in l. bac con-
ſiderifima, & ex imperfetto, C. de testam. ac etiam respectu le-
gatorum ad paſtas cauſas, dum præterit erant pro Missis ce-
lebrandis, pariter lex civium ſive communis, five flauſatior
ceſſat, ad text. in c. relatum, de testam. ac habetur apud in ſua
matrice, tunc de rebus.

Quod secundum, licet Statutum Urbis restringat mulieris facultatem in disponendo non nisi de decima parte dous, nihilominus receptum est illud usque ad interesse viri ob luctum statutarium de integra do-

*rum, que vir in suppuratione onerum passus est, se-
rius ex ratione, ut dotansita locupletari non dicatur
aliena jactura, ut bene in his terminis ponderat Mag-
istris. Florent. 83. Et in similibus terminis usurparunt
penitvarium, quod venditor debentur per emores
sinistram rem, & pretium illud ac magistris relatae.*

quam de lucro, & ad quam rationem illae debeantur, seu ad quem pertineant. & pro qua rara percipiat fructus bonorum, in quibus mulier affectuata fuit. Et de fructibus dotalibus pro dote incerta, & illiquidata ex post facto certificata.

S U M M A R I U M

- 10** *cunctis aquarioribus, vel, ut omnius iudicis populi, vel con-
ditio sine causa; idque cum usura dotalis ac recompen-
sativa, & omnibus parcentibus, ut admittunt idem dicta
prioris sententia & sequaces, præterea Leotar. quesi. 28. ac
eadem q. 91. & habetur hoc ead. tit. de cœlum in Roman. fru-
ctuum pro Principe Sabello dist. 11.2. & in aliis, merito Rota
apud Gregor. & Penitenti apud suprà & superius hanc sententiam
viro favorabilem recepit, cum dicti DL. congarriam senen-
tes etiam in dictis usuris recompenstivis per emptorem debitis
dictam distinctionem inter debitas iure actionis, vel of-
ficio judicis sequantur, quod ex optimis fundamentis deduc-
atis a. dec. 3.15. part. 4. recent. tom. 2. verè non videatur reci-
plendum.*

Agnoctus aliqui dictam rationem æquitatis, sed nolentes
etiam alium patrum viam deferre, dicunt ut viro concebat
11 *acta negotiorum gefutorum, seu de utili in rem rectivo pro
consequendis à dantibus alimentis prædictis nulli fieri ab ipso
dono alimentando, ut caterva allegari Suri. dict. ist. 1.
quesi. 42. num. 16. cum Iean. & Leotar. dicta quasi. q. 11. num. 47.*

1 Casus controversie.
**2 In casu assecracionis constante matrimonio ob viri ino-
minali, debentur etiam fructus lucri dotalis.**
**3 Taxa Statutaria fructuum doris restituere attenda est in alimentis debitis in primis sex men-
sibus.**
**4 Assecracione non est restitutio, idque fructus bonorum,
in quibus illa facta est, detratris necessariis ad sub-
sistencionem, sunt viri, & cedam commodo credito-
rum.**
**5 Substitutione presumitur sequata ex bonis iure assecra-
tionis possitis.**
**6 Quando & ad quem suetis probare quod fructus bonorum
sufficiunt, si adiut necesse excelsus.**
**7 Usura dotalis debentur prode viaza, & sine ceria quan-
titate constituta.**
8 Contrarium generat aliqui,
9 Quando hec lecunda opinio vinceret.

P. I. S. C. CXVII

Adversis Hieronymum ex remedio utilis Salviani in-
terdicti petentem immunit ad bona Marinii Coronae
sui debitoris possefa per Petrum Paulum, se tuebar iste
ex iuribus anterioribus, vel postioribus Mariae uxoris, eudem
Matilini, ac Sulphite ex filia neptis, & introducta cali-
ca in Rota coram Certo, super multis partitis a punctis
verbarum disputato, quo pro majori parte confitiebatur
in modo factio, duæ autem partitæ postfuisse, ac magis
notabiles habebant inspectionem juris ad Advocatos perti-
nentem, una feliciter ex persona Sulphite super fructibus
percepitis ex quibusdam bonis fideicommissariis, quos pen-
debat a puncto renunciacionis factæ per quodam vocatos
ingrieges Religionem, in importaret caducitatem, ac apertu-
ram fideicommissariæ ad favorem aliorum vocatorum, vel pe-
nitentiis durante vita renunciantium, eorumdem bonorum tu-
dus commodo renunciari cedere debet.

non possit veritatem, inquit interius ex ea causa, non implementi, excedere non potest id quod creditoris interest, si implementum debito tempore sequuntur effet, ut in specie Rota decif-92, num. 4, par. 1, recent. & decif-488, num. 3, par. 2, ex quibus idem dixi in dicta Romana fructuum donis pro Principe Sabello dicitur, et in aliis, nisi donis constituta effet in pecunia sub investimento in genere, quia cum hoc etiam in censibus sequi poterit, non excusat debitor a taxa statutaria, vel conuentudinaria, ut in specie habetur dec. 471, n. 3, p. 1, rec.

Aque ad eamdem rationem fructuum ipsorum terrarum, in quadam voto edito in una Sabiniæ, inter Franciscum Talchertam & Faustinum forem Castrif. Petefiæ, hujusmodi usuras taxandas censit tanquam consiliorum illius Officialis; licet enim dominus constituta esset in quantitate, cum pacto, ut esset in facultate dantans illam prefare in tot terris, quæ prouide essent potius in facultate folyendi, ita debet stricte jure, donec animum declararetur, diceretur debitor quantitatibus; atque ad taxam statutariam, vel confuetudinariam teneretur; attamen de æquitate miseri vitium est contrarium probabilius; quia in effectu creditoris nihil magis intererat, dum dotans volunt dorem dare in terris, ut lequitum fuit; porro si quia dum hodie ex immunitatum statutatis excessiva & indificientia est taxa Statutaria; hinc prouide omnis possibilis intellectus capendum est pro illius moderatione, & de aliis admatriam latius infra, l. 161.

Cerro, canonizando integrum dictum creditum fructuum iuxta dictam taxam importem 3350. firmando debet etiam in casu assecurationis, fructus lucri, auctoritate ejusdem Rotg. dec. 259. n. 9. p. 4, divers. dec. 292. n. 2. p. 1. rev. apud Millian. dec. 207. n. 10. in Romana fructuum donationis proper ruptis 31. Januar. 1601. coram Julio relata per Fenz. ad Scam. 137. n. 39.

Aque inter fructus dotales predictos pro tempore consistans matrimonii calculati etiam fuerint iuxta eamdem taxam decutii post dissolutionem in primis sex mensibus, per Statutum praecipris ad restituendum loco alimentorum ab eodem Statuto in hac dilatationem mandatorum, quasi quod hoc alimenta per hæres virti non præstata canem recipiant taxam, atque loco illosrum idem fructus succedant, ut dictum fuit in Firmania, sex Macerata. dotis 29. Januaris 1623. coram Pirovano, quod etiam post primam huius causa decisionem firmatum quoque fuit in Roman. do-

ROMANA SALVIANI
PRO HERONIMO JACOBILLO

CUM PETRO PAULO DE ROSIS.

Causa decisus per Rotam pro Petro Paulo.
De usuris dotalibus debitis mulieri per virum et
iam constante matrimonio in casu assecuratio-
nis ob vergentiam ad inopiam, tam de dote
Cara. de Luca, Lib. V^h